

جزئیات حقوقی شرط جدید برای دریافت دسته‌چک

قانون جدید چک بی برو برگرد!

قانون جدید وضع‌شده برای دریافت دسته‌چک و تکالیفی که برای دارنده آن در نظر گرفته است

در حکم سیلی یا چک محکم به صورت است تا دیگر شاهد انباشت پرونده‌های مرتبط با چک‌های برگشتی نباشیم

بعد از طی شدن مراحلی چون ثبت غیرقابل پرداخت‌بودن چک برگشتی در سامانه یکپارچه بانک مرکزی، درج‌کننده‌گیری در گواهینامه از سوی بانک‌ها و سایر اقداماتی که در کنار برقراری امکان استعلام گواهینامه‌های عدم‌پرداخت برای مراجع قضایی انجام شد، شرط جدید برای دریافت دسته‌چک از سوی بانک مرکزی اعلام شد. متقاضیان دریافت دسته‌چک باید کد پستی و کد ملی را در سامانه ملی املاک و اسکان ثبت کنند، در غیر این صورت صدور دسته‌چک به صورت سیستمی مقدور نخواهد بود؛ شرطی که شاید برای بسیاری از افراد تعجب‌آور است که دسته‌چک چه ارتباطی با سامانه املاک دارد!

■ ■ ■

قانون چک از آن دسته قوانینی است که همواره در طول سال‌ها شاهد تغییرات و اصلاحات زیادی بوده است. می‌توان گفت بیشتر از پنج سال است که از آخرین اصلاح قانون صدور چک می‌گذرد؛ اصلاحاتی که گشایش‌هایی را برای وصول آن و مبادلات مالی بین فعالان اقتصادی به همراه داشت و علاوه بر آن در پیوند با نهاد قضایی کشور توانست بخشی از اهداف این‌قوه را نیز محقق کند. کاهش پرونده‌های چک در محاکم قضایی و شفافیت و کاهش فسادهای مالی از جمله این موارد است.

■ مشکلات نهاد قضایی با حوزه چک

در یک نشست خبری در سال ۱۳۹۵، حجت‌الاسلام شهریار ی، رئیس وقت مرکز آمار و فناوری قوه قضائیه با اشاره به ۱۰ خواسته اول کشور، چک برگشتی را به عنوان دومین عامل ورود پرونده به قوه قضائیه معرفی کرد؛ بنابراین حجم بالای ورود پرونده چک برگشتی به قوه قضائیه عملکرد این دستگاه را نیز تحت تأثیر قرار می‌داد.

مشکلات چک برگشتی در همین جا متوقف نشد. سیداسدالله جولایی، مدیرعامل وقت ستاد دیه کشور در سال ۱۳۹۷ در مصاحبه‌هایی بیان کرد که در این سال، ۹۵ درصد زندانیان جرائم غیر عمد را محکومان مالی تشکیل می‌دادند و بیش از ۹۵ درصد از زندانیان زن محکوم مالی، به دلیل چک برگشتی محکوم شده بودند!

گفته می‌شود همچنان سالانه حدود ۸۰۰ هزار پرونده قضایی مربوط به چک‌های برگشتی در دستگاه قضایی تشکیل می‌شود، بنابراین اگر در فرایند صدور چک تجدیدنظر صورت نمی‌گرفت و قانون چک جهت جلوگیری از صدور چک بلامحل اصلاح نمی‌شد، فضای کشور دچار مشکلات گسترده‌تری می‌شد. یکی از اهداف قوه قضائیه در همکاری با حوزه مالی جلوگیری از فساد مالی، افزایش شفافیت و در نهایت کاهش ورودی پرونده‌ها به قوه قضائیه بوده است.

■ تکلیف قانونی بانک مرکزی

هرچند در طول این سال‌ها اجرانشدن همه تکالیف بانک مرکزی در اجرای قانون جدید چک با واکنش نهاد‌های مختلف از جمله مجلس روبه‌رو شد و برخی نمایندگان از آن به عنوان «قانون گریزی و تخلف» یاد کردند اما هر ازچندگاهی شاهد برخی خبرها از اصلاحات این قانون هستیم و اقدامات خوبی برای اجرای قانون جدید چک انجام می‌شود.

آموزش

سامانه املاک و اسکان، از سوی وزارت راه‌وشهرسازی با هدف ساماندی اطلاعات مربوط به املاک و محل سکونت افراد در سراسر کشور راه‌اندازی شده است. ثبت اطلاعات در آن برای تمامی سرپرستان خانوار، مالکان و مستأجران الزامی است و از این پس، به عنوان پیش‌شرطی برای دریافت برخی خدمات بانکی مانند صدور دسته‌چک نیز محسوب می‌شود. در این راستا، راه‌نمایی جامع برای ثبت‌نام و درج اطلاعات در این سامانه ارائه می‌شود تا کاربران بتوانند به راحتی مراحل مورد نیاز را طی کنند.

سامانه املاک و اسکان در برخی موارد خاص نیاز به بارگذاری مدارکی

پیش‌تر از این، قانون جدید تنبیه‌هایی را برای

صدور چک بی‌محل در نظر گرفته است که می‌توان به عدم‌افتتاح هر گونه حساب و صدور کارت بانکی جدید، ممنوعیت ارائه دسته‌چک جدید در سامانه صیاد، پرداخت مبلغ چک از تمامی حساب‌ها و کارت‌های بانکی صادرکننده چک، عدم‌گشایش اعتبار اسنادی ارزی و ریالی و عدم‌پرداخت هر گونه تسهیلات بانکی یا صدور ضمانت‌نامه‌های ارزی یا ریالی اشاره کرد. براساس اعلام بانک مرکزی، از اول بهمن ماه سال جاری دسته‌چک جدید صرفاً برای متقاضیانی صادر می‌شود که کدپستی و کدملی آنها با اطلاعات مندرج در سامانه ملی املاک و اسکان مطابقت داشته باشد.

■ تغییرات قانونی

اگر تا ۱۰ تا ۱۵ سال قبل حوزه چک وضعیت وخیمی در حوزه کسب و کار داشت و افراد بسیاری از همین حوزه راهی بندهای مختلف زندان می‌شدند یا اینکه بی‌اعتمادی نسبت به صادرکنندگان چک به قوت خود باقی بود، اکنون ۹۰ درصد چک‌های صیادی و وضعیت فرق کرده است. چک‌ها به صورت آنلاین استعلام می‌شود. سامانه‌ی چک (مسدودی حساب چک برگشتی) یک سامانه آنلاین است که برای مدیریت حساب‌های چک برگشتی و مسدودشده استفاده می‌شود. این سامانه از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران راه‌اندازی شده است و به‌صورت مرکزی عمل می‌کند.

با اجرای این قانون از سال گذشته ضمن افزایش ۴۰ درصدی از چک تعداد چک‌های برگشتی نسبت به سال‌های قبل بیش از ۶۰ درصد کاهش داشته است.

اکنون در راستای اجرای تکلیف قانونی مندرج در تبصره ۸ الحاقی ماده ۱۶۹ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم مبنی بر منوط‌سازی ارائه خدمات بانکی به احراز نشانی محل

مراحل ثبت‌نام در سامانه املاک و اسکان

مانند سند مالکیت یا اجاره‌نامه دارد. پس از تکمیل تمامی فیلدهای مورد نیاز، اطلاعات واردشده را به دقت بررسی و سپس تأیید کنید. ثبت اطلاعات به طور کلی، به مدارکی نظیر کارت ملی، کد پستی ملک، سند مالکیت برای مالکان، قرارداد اجاره برای مستأجران، شناسنامه در صورت لزوم و شماره تلفن همراه نیاز دارد. صحت و دقت اطلاعات واردشده از اهمیت بالایی برخوردار است. در صورت بروز هر گونه مشکل یا ابهام در طول فرایند ثبت‌نام یا ثبت اطلاعات، می‌توانید به بخش راهنمای موجود در سامانه مراجعه کنید یا با پشتیبانی سامانه تماس بگیرید.

آمنه‌نادهعلی‌زاده

مدیر اداره توسعه و تدوین مقررات نظام‌های پرداخت بانک

اگر متقاضی دسته‌چک به عنوان شخص حقیقی اطلاعات خود را در سامانه املاک و اسکان ثبت کرده باشد، امکان تخصیص دسته‌چک به این فرد وجود ندارد و باید دوباره به سامانه مراجعه و با ثبت اطلاعات سکونتی خود در سامانه به سامانه صیاد مراجعه کند تا بتواند دسته‌چک دریافت کند

سامانه املاک و اسکان یکی از سامانه‌هایی است که همه اطلاعات مربوط به مالکیت افراد اعم از سکونت و موجودیت باید در این سامانه ملی جمعیت و ثبت شوند و از ۳۰دی ماه، متقاضیان حقیقی دسته‌چک ملزم به ثبت اطلاعات خود در این سامانه شده‌اند.

آمنه ناده‌علی‌زاده، مدیر اداره توسعه و تدوین مقررات نظام‌های پرداخت بانک در این رابطه می‌گوید: سامانه صیاد بانک مرکزی از مردادماه به سامانه املاک و اسکان وصل بوده است ولی چک‌هایی که بین این دو سامانه انجام شدند، به صورت آنلاین انجام شده‌اند و محدودیت خاصی برای شهروندان ایجاد نمی‌شد و فقط بررسی می‌شد که چنددرصد از مشتریان، اطلاعات خود را در سامانه املاک و اسکان ثبت و ضبط کرده‌اند و اطلاع‌رسانی به مشتریان انجام می‌شد.

■ گرفتن دسته‌چک در گرو ثبت اطلاعات

مدیر اداره توسعه و تدوین مقررات نظام‌های پرداخت بانک تصریح کرد: از یکشنبه ۳۰دی ماه، تصمیم بر این شد که اتصال عملیاتی و آنلاین صورت بگیرد، به این نحو که اگر متقاضی دسته‌چک به عنوان شخص حقیقی اطلاعات خود را در سامانه املاک و اسکان ثبت نکرده باشد، امکان تخصیص دسته‌چک به این فرد وجود ندارد و باید دوباره به سامانه مراجعه و با ثبت اطلاعات سکونتی خود در سامانه به سامانه صیاد مراجعه کند تا بتواند دسته‌چک دریافت کند.

ناده‌علی‌زاده تأکید کرد: سامانه صیاد با سامانه املاک و اسکان یک کراس چک خواهد داشت و در صورت تطابق اطلاعات دسته‌چک صادر می‌شود، در غیر این صورت دسته‌چک به مشتری تخصیص داده نمی‌شود.

مدیر اداره توسعه و تدوین مقررات نظام‌های پرداخت بانک تصریح کرد: خدماتی که در قانون نام برده شده‌اند، شامل افتتاح حساب و صدور دسته‌چک می‌شوند و می‌توانند طیف وسیعی از خدمات را در بر بگیرند ولی در فاز اول برای اینکه محدودیتی برای شهروندان ایجاد نشود و آشنایی با این موضوع داشته باشند و بتوانند با سامانه ارتباط برقرار و اطلاعات خود را ثبت کنند، صدور دسته‌چک به عنوان فاز پایلوت انتخاب شده است و در خصوص سایر خدمات بانکی نیز شناسایی لازم انجام شده است و اطلاع‌رسانی‌های بعدی به مشتریان اعلام خواهد شد.

ناده‌علی‌زاده خاطر نشان کرد: استفاده از سامانه املاک و اسکان مشروط بر این است که مردم با این سامانه آشنایی پیدا کنند و اطلاع‌رسانی از سمت وزارتخانه صورت بگیرد و بانک مرکزی به صورت یک‌طرفه نمی‌تواند محدودیتی را اعمال کند، چون طیف وسیعی از مشتریان شبکه بانکی دچار مشکل می‌شوند و این اطلاع‌رسانی باید از سمت بانک‌ها و وزارتخانه باشد و اگر این اتفاق‌ها به صورت توم‌آسان بیفتند، می‌توان راحت‌تر و با سهولت بهتر این قانون را اجرا کرد، زیرا مشتریانی داریم که هنوز سامانه املاک و اسکان را نمی‌شناسند و همین امروز که این کنترل گذاشته شده است، خیلی از مشتریان نتوانسته‌اند دسته‌چک دریافت کنند و این نشان می‌دهد سامانه املاک و اسکان هنوز جای خود را در جامعه پیدا نکرده و این قانون فقط در مورد اشخاص حقیقی است و وقف این قانون باید این محدودیت در مورد اشخاص حقیقی اعمال شود. گفتنی است در ادامه همین قانون دارندگان چک بانکی لازم است بدانند دیگر نمی‌تواند روی برگه چک، هر مبلغی خواستند بنویسند چراکه بانک مرکزی طبق اصلاحیه قانون چک، اعلام کرده در حال تدوین پیش‌نویس فنی برای تعیین سقف اعتباری برای متقاضیان صدور دسته‌چک است. هنوز دستورالعمل این بند از اصلاحیه قانون چک مشخص نشده اما ظاهر آن مشخص است که بانک‌ها مکلف می‌شوند با اعتبارسنجی برای هر فرد صاحب چک، سقف ریالی برای صدور چک وی تعیین کنند. به‌عنوان مثال، فردی که گردش حسابش کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان است، طبیعتاً نمی‌تواند چک یک میلیاردی بکشد.

رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی نیز درباره همین موضوع گفته است: طبق مصوبه جلسه با مدیران بانک مرکزی، قرار است به زودی بانک‌های برای متقاضیانی که نخستین دسته‌چک‌شان را می‌گیرند، سقف اعتباری تعیین کنند. حداکثر طی مدت شش ماه پس از لازم‌الاجراشدن این تبصره، همه ارائه‌دهندگان خدمات عمومی از قبیل آب و فاضلاب، برق، گاز و تلفن مکلفند قبوض مصرفی را بر اساس اطلاعات مندرج در سامانه املاک و اسکان کشور، مطابق کد پستی یا نشانی یکتا و به نام مالک یا بهره‌بردار صادر کنند.

پرسش حقوقی

۴ چه کسانی می‌توانند نام‌خانوادگی‌شان را تغییر دهند؟

به موجب ماده ۴۰ قانون ثبت‌احوال تغییر نام‌خانوادگی اشخاص منحصرأ با تصویب سازمان ثبت‌احوال کشور خواهد بود.

برابر ماده ۴۱ قانون ثبت‌احوال:

-نام‌خانوادگی فرزند همان نام‌خانوادگی پدر است.

-دارنده حق تقدم نام‌خانوادگی کسی است که برای اولین بار در قلمرو هر اداره ثبت‌احوال مستقل نام‌خانوادگی خاصی به نام او ثبت و مختص او شناخته شده باشد.

-حق تقدم نام‌خانوادگی پس از فوت دارندگان آن به ورثه قانونی او منتقل می‌شود، دارندة حق تقدم نام‌خانوادگی یا وارث قانونی او می‌توانند اجازه استفاده از نام‌خانوادگی خود را به اشخاص دیگر مشروط به آنکه محل صدور شناسنامه آنان یکی باشد، بدهند.

اشخاص می‌توانند در موارد ذیل درخواست تغییر نام‌خانوادگی کنند:

۱- نام‌خانوادگی بیش از دو کلمه یا بیش از یک کلمه و یک حرف یا بعد از پسوند یا به طور مطلق یا مضاف نام محل باشد. مانند: دو اصل تهرانی، علی نژاده‌مطلق، دندان تپه‌تهرانی، آحسینی‌پور، طباطبائی ط.

۲- نام‌خانوادگی از واژه‌های مستهجن و ناپسند ترکیب شده باشد. مانند: گدایپور، پدرسوخته، لش.

۳- نام‌خانوادگی از واژه‌های خارجی باشد. مانند: علف‌ای برای ایرانیان غیرمهاجر یا آراکلیان برای مسلمانان.

۴- نام‌خانوادگی‌های مذموم که مغایر ارزش‌های فرهنگ اسلامی باشد.

۵- اسامی محل به طور مطلق و مضاف. مانند: کرجی، افخمی‌تبریزی.

تبصره ۱: حذف نام محل از نام‌خانوادگی اشخاص بدون رعایت مقررات مربوط به دارندة حق تقدم نام‌خانوادگی انجام خواهد شد. مانند حسینی‌غیرازی به حسینی یا اکبری علی‌آبادی به اکبری.

تبصره ۲: حذف نام ایلات و عشایر و حرف و مشاغل از نام‌خانوادگی اشخاص بدون رعایت مقررات دارندة حق تقدم نیز انجام خواهد شد مانند: کوراونده به رسولی و محمدی نقاش به محمدی.

۶- واژه‌هایی که از القاب و اسامی مربوط به عناوین علمی اعم از درجات و مؤسسات علمی مانند دکتر، دانشگاه یا مناصب دولتی از لشکری و کشوری به صورت مطلق باشد مانند: سرهنگ، شهردار.

۷- استفاده از نام‌خانوادگی همسر برای زوجه تا زمانی که در قید زوجیت است، یا ارائه‌اجازنامه از شوهر بدون رعایت حق تقدم بلامانع است.

در صورت وقوع طلاق یا اعتراض زوج سند سجلی و شناسنامه زوجه به نام‌خانوادگی اولیه برگشت داده می‌شود.

پس از فوت همسر تا زمانی که زوجه شوهر دیگری اختیار نکرده باشد، کماکان می‌تواند از نام‌خانوادگی همسر متوفایش استفاده کند یا به نام‌خانوادگی اولیه خود برگردد.

۸- در صورتی که نام‌خانوادگی پدری تغییر یابد، تغییر نام‌خانوادگی فرزندان کمتر از ۱۸ سال با درخواست کتبی پدر و تغییر نام‌خانوادگی فرزندان کبیر وی بدون رعایت حق تقدم و با ارائه‌اجازنامه از پدر ممکن خواهد بود.

۹- هرگاه پدری نام‌خانوادگی خود را تغییر دهد و فوت کند، هر یک از فرزندان متوفی می‌توانند برابر تبصره ماده ۴۱ قانون ثبت‌احوال نام‌خانوادگی خود را به نام‌خانوادگی پدر تغییر دهند.

هر یک از اشخاص زیر که دارای نام‌خانوادگی قابل تغییر باشند می‌توانند با مراجعه به اداره ثبت‌احوال محل اقامت نسبت به درخواست تغییر نام‌خانوادگی اقدام کنند:

۱- اشخاص ۱۸ سال به بالا.

۲- اشخاص کمتر از ۱۸ سال که دارای حکم رشد باشند.

۳- پدر یا جدد پدری با ارائه‌شناسنامه خود جهت فرزندان کمتر از ۱۸ سال در صورتی که نام‌خانوادگی پدر تغییر کرده باشد.

۴- قیم یا وصی برای اطفال تحت سرپرستی خود با ارائه مدارک مستند که سمت او احراز شده باشد.

۴ مجازات کودک آزاری چیست؟

اگر شخصی به جسم یا روان کودک آسیب برساند یا مانع ادامه تحصیل کودک شود، مطابق قانون به حبس از سه ماه و یک‌روز تا شش ماه محکوم خواهد شد یا اینکه محکوم به پرداخت جزای نقدی تا ۱۰ میلیون ریال می‌شود. توجه داشته باشید که در قانون گفته شده است کودک آزاری نیازی به شاکی خصوصی ندارد و یک جرم عمومی است. هر کسی که شاهد کودک آزاری از طریق والدین یا هر بزرگسال دیگری بود، می‌تواند این مورد را گزارش دهد و از آن شخص شکایت کند.

۴ اگر کسی در ملک خود برای حفاظت اموالش موانعی ایجاد و کسی یا آن برخورد کند، مسئول است؟

در صورتی که مالک برای حفاظت اموال و ملک خود از سرقت، سیم خاردار را روی دیوار ملک خود به نحوی قرار داده باشد که رهگذران به طور عادی با آن برخورد پیدا نمی‌کنند، هرگاه فردی با رفتن بالای دیوار به قصد سرقت یا جرم دیگر با آن برخورد کند و دچار آسیب شود یا حتی بمیرد، مسئولیتی متوجه صاحب ملک نیست، البته باید توجه داشت که منظور از حفاظت، نوع متعارف آن مانند سیم خاردار و تیزه است. به طور مثال، اگر صاحب خانه به سیم خاردار برق وصل کند و فرد بر اثر برق گرفتگی مجروح یا کشته شود به دلیل نامتعارف بودن حفاظ، قتل شبه‌عمد محسوب می‌شود.